

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษในจังหวัดสงขลา รวม 7 กลุ่ม จำนวน 81 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษใช้ค่าไคสแควร์

สรุปผลการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกร

ลักษณะส่วนบุคคล

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.79 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.22 คน มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพปลูกผักเฉลี่ย 5.11 ปี

ลักษณะเศรษฐกิจ และสังคม

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีรายได้ทั้งหมดในครัวเรือนเฉลี่ย 93,825.43 บาท/ปี ใช้เงินทุนของตนเองในการทำการเกษตร มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 9.72 ไร่ โดยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษจากโทรทัศน์มากที่สุดและไม่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมเฉลี่ย 2.64 ครั้ง/ปี มีขนาดพื้นที่ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษเฉลี่ย 1.38 ไร่ โดยปลูกผักคะน้ามากที่สุด รองลงมาคือ ผักกวางตุ้ง พริก ปลูกถั่วฝักยาว และแตงกวา ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษเฉลี่ย 40,086.42 บาท/ปี และจำหน่ายผักเองในท้องถิ่น โดยมีระดับความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษระดับเฉลี่ย 6.96 คะแนน

การยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ

ผลการวิจัยด้านการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 82.7 มีการยอมรับปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษในระดับการยอมรับปานกลาง และร้อยละ 17.3 มีการยอมรับปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษในระดับการยอมรับน้อย

การทดสอบสมมติฐาน

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ มี 3 ปัจจัย คือ
 - 1.1 ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
 - 1.2 แหล่งสืบเชื้อทางการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
 - 1.3 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ มี 8 ปัจจัย คือ
 - 2.1 อายุ

- 2.2 ระดับการศึกษา
- 2.3 รายได้ของครัวเรือน
- 2.4 ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร
- 2.5 การได้รับข่าวสาร
- 2.6 ที่ประสบการณ์ในการฝึกอบรม
- 2.7 ความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ
- 2.8 แหล่งจำหน่ายผักปลอดภัยจากสารพิษ

ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ

ผลการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- ปัญหาเกี่ยวโรคและแมลงรบกวนมากที่สุด
- ปัญหาในด้านพื้นที่เพาะปลูกขาดแหล่งน้ำ
- ปัญหาเกี่ยวกับไม่มีเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำในการปลูกผักที่ถูกต้อง
- ปัญหาเกี่ยวกับราคาผลผลิตตกต่ำ
- ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาที่ต้องอาศัยการดูแลรักษาเป็นอย่างดี

ในด้านข้อเสนอแนะเกษตรกรมีความต้องการด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ต้องการให้เจ้าหน้าที่มาแนะนำในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ
- ต้องการให้เจ้าหน้าที่คำแนะนำเกี่ยวกับการทำปุ๋ยชีวภาพ
- ต้องการให้เจ้าหน้าที่ทำการฝึกอบรมให้ความรู้
- ต้องการให้เจ้าหน้าที่นำเกษตรกร ไปดูงานในพื้นที่ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษที่ประสบความสำเร็จ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ สามารถสรุปผลโดยรวมได้ ดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่าประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ กล่าวคือ เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพมากจะมีการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพมากจะมีแนวทางในการพิจารณาข้อดีข้อเสียของกิจกรรมที่จะทำ ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตร (2527) ที่กล่าวว่า ระยะเวลาในการประกอบอาชีพทางการเกษตร ถ้าหากบรรพบุรุษประกอบอาชีพการเกษตรมาก่อน ลูกหลานมีแนวโน้มที่จะชำนาญในการเกษตร และจะมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามอย่างที่บรรพบุรุษเคยปฏิบัติด้วย หรืออาจจะมีการปรับปรุงบ้างก็ได้ และผู้ที่เริ่มทำการเกษตรใหม่ ๆ มักจะสนใจในวิธีการใหม่ ๆ

จากผลการวิจัยพบว่าแหล่งเงินเชื่อทางการเกษตรของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ กล่าวคือ เกษตรกรที่มีแหล่งเงินเชื่อทางการเกษตรจะมีการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ทั้งนี้เนื่องจากเงินเชื่อทางการเกษตรเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญสม (2529) ที่กล่าวว่า เกษตรกรที่ได้รับเงินเชื่อมากจะยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้เร็วกว่า และมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับเงินเชื่อหรือได้รับเงินเชื่อน้อย ส่วนผู้ที่มีแหล่งเงินเชื่อแต่ยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษน้อย อาจจะเป็นเนื่องจากเหตุผลอื่น ๆ

จากผลการวิจัยพบว่าการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ กล่าวคือ เกษตรกรที่มีการพบปะกับเจ้าหน้าที่บ่อยครั้งจะมีการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่สามารถช่วยเกษตรกรได้หลายด้าน เช่น ช่วยให้ความรู้ ข้อมูล เทคนิคใหม่ ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ และช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่สลับซับซ้อนให้กับเกษตรกร ยิ่งหากเจ้าหน้าที่เป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เกษตรกรผู้มาติดต่อก็อยากที่จะให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ ดังนั้นการพบปะติดต่อกับเจ้าหน้าที่บ่อยครั้งจะมีผลทำให้เกษตรกรสามารถยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษได้มากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของอำนาจศาสตร์ (2528) ที่พบว่า หัวหน้าครอบครัวแม่

ที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลบ่อยครั้งจะยอมรับนวัตกรรมมากกว่าหัวหน้าครอบครัวแม้ที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไม่บ่อยครั้ง

จากผลการวิจัยพบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ กล่าวคือ เกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน แต่ไม่ทำให้ระดับของการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพลินพร (2533) ที่พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมและไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมของประชาชนแต่อย่างใด

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ทั้งนี้เนื่องจากจากการที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน จึงทำให้ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอวรณ์ (2529) ที่พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงผึ้ง

จากผลการวิจัยพบว่า รายได้ของครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่รายได้ในครัวเรือนใกล้เคียงกัน ทำให้ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจรัล (2539) ที่พบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร

จากผลการวิจัยพบว่า ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขนาดพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ขนาดพื้นที่ถือทำการเกษตรจึงไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งสอดคล้องกับสุวรรณิ (2528) ที่พบว่า ขนาดของฟาร์มไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีทางการเกษตรโดยส่วนรวมของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการอันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ รวมทั้งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรมีการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษมากขึ้น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรกำหนดบทบาทของตนเองให้เหมาะสม มีการนำเสนอแนวคิดและข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ค่านิยม ทัศนคติแก่เกษตรกรเพื่อให้เกิดการยอมรับมากขึ้น เช่น เจ้าหน้าที่ควรพบปะเยี่ยมเยียนเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ อาจจะไปร่วมประชุมกับเกษตรกรในการประชุมประจำเดือน จะทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับทราบความต้องการของเกษตรกร และรับรู้สภาพปัญหาที่เกษตรกรประสบในด้านต่าง ๆ เพื่อจะให้นำคำแนะนำพร้อมทั้งตอบปัญหาและข้อสงสัยของเกษตรกร ซึ่งเจ้าหน้าที่เปรียบเสมือนผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้หรือแพร่กระจายแนวคิดไปยังเกษตรกร ซึ่งหากเจ้าหน้าที่มีเทคนิคหรือศิลปะในการถ่ายทอดที่ดี ก็จะสามารถแพร่กระจายแนวความคิดไปถึงเกษตรกรได้รวดเร็ว ยังผลให้เกษตรกรเกิดการยอมรับและปฏิบัติตามได้

2. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรมีการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษมากขึ้น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรทำการส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีอาชีพปลูกผักอยู่แล้ว ให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการปลูกผักให้หันมาใช้วิธีการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษให้มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกผักอยู่แล้ว ในการมาทำการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษก็ไม่ต้องปรับเปลี่ยนปัจจัยต่าง ๆ มาก เมื่อเทียบกับเกษตรกรที่ทำการเกษตรชนิดอื่น ๆ เช่น ไม่ต้องปรับพื้นที่ ไม่ต้องหาความรู้เพิ่มเติมมากนัก

3. จากการศึกษาพบว่า แหล่งสินเชื่อทางการเกษตรของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ทั้งนี้เนื่องจากสินเชื่อทางการเกษตรเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการประกอบอาชีพ ซึ่งเกษตรกรอาจจะไม่เงินทุนเพียงพอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนด้านเงินทุนในช่วงที่เกษตรกรเริ่มทำการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษใหม่ ๆ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระแก่เกษตรกรอีกทางหนึ่ง

4. จากผลการวิจัยด้านการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ พบว่าเกษตรกรมีการยอมรับในระดับปานกลาง ดังนั้นควรมีการวางแผนการดำเนินงานให้เกษตรกรกลุ่ม

นี้มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ โดยถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรมากขึ้น

5. จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมทางการเกษตรถึงร้อยละ 56.8 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรมีการจัดการฝึกอบรมให้กับเกษตรกรให้มากขึ้น เพื่อที่จะทำให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจทั้งในด้านการผลิตและการตลาดให้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษในพื้นที่อื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย เพราะการศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะจังหวัดสงขลาเพียงจังหวัดเดียว เพื่อจะได้เปรียบเทียบและสามารถสรุปผลเป็นส่วนรวมได้มากขึ้น

2. การศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาปัจจัยเพียงบางประการเท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติมที่น่าจะมีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ เช่น สภาพพื้นที่ แหล่งน้ำ ศัตรูพืช เป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงวิธีการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น